

Erhvervs- og Bosætnings- strategi for Samsø 2023-2027

Vedtaget i Kommunalbestyrelsen den 21. marts 2023

Forord

Når der er forår i luften, begynder kartoflerne at spire, og det samme gør iværksættertrangen. Virksomhederne søger med lys og lygte efter medarbejdere, så de kan holde gang i hjulene, og feriegæsterne har stadig Samsø som en attraktiv destination. Vi har haft befolkningstilvækst tre år i træk, og fødselstallet nåede i 2022 nye højder. Vi vil gerne dele vores skønne plet på jord med flere, så vi byder velkommen.

Med denne strategi sætter vi retning for arbejdet med erhverv og bosætning i de næste fem år. Vi tager afsæt i vores styrker og bygger videre på dem med sigtekornet sat på en bæredygtig fremtid for vores ø-samfund.

Velfungerende velfærd og vækst, hvad enten det i erhvervslivet eller i befolkningstallet, er hinandens forudsætninger. Et skoletilbud med elever, der trives og lærer, bidrager til at tiltrække tilflyttere, og tilflytterne bidrager med penge i kommunekassen, der er forudsætningen for et skoletilbud, hvor elever kan trives og lære. I denne strategi er fokus på erhverv og bosætning; det vil dog altid være tæt vævet sammen med den kommunale opgaveløsning indenfor velfærd, og den vekselvirkning skal vi altid have for øje.

På Samsø gør vi det sammen. Derfor er denne strategi også blevet til med inspiration udefra og med involvering af borgere og erhvervsliv på borgermøder. Og der er ingen grund til at hvile på laurbærrene; når strategien skal omsættes til handling, er det også en opgave, vi skal løfte sammen. Vi takker for indsatsen indtil nu og ser frem til fortsat godt samarbejde.

Borgmester Marcel Meijer & Kjeld Bønkel, formand for Erhvervs- og bosætningsudvalget

Vision

Det skal være attraktivt at vælge Samsø

Nye og nuværende borgere, virksomheder og iværksættere, fritidssamsinger og gæster, unge som gamle, danskere som udlændinge skal alle have lyst til at nyde og yde på Samsø.

Fokusområder

- Iværksætterier og virksomheder i vækst
- Fremtidens fødevarerproduktion
- Turismeudvikling
- Et ø-samfund i positiv udvikling
- Formidling af øens kendetegn og kvaliteter
- Udvikling af arealanvendelse

Iværksætterier og virksomheder i vækst

Erhvervssammensætning er en dynamisk størrelse, der udvikles af, at iværksættere gør nye idéer til virkelighed, og eksisterende virksomheder vokser med nye produkter og nye markeder eller øget salg på eksisterende markeder. Den dynamik er afgørende for erhvervsudviklingen.

Mål for: Iværksætterier og virksomheder i vækst

Mål:

- Etablering af netværk til at understøtte samarbejde
Branche- eller emnenetværk fremmer samarbejde til gensidig glæde og gavn; det kan f.eks. være et netværk for iværksættere eller et fødevarenetværk
- Etablering af kontorfællesskab med mulighed for fleksibel leje
Iværksættere og delvist hjemmearbejdende kan leje sig ind en enkelt eftermiddag eller på fast månedsbasis og indgå i et fagligt og socialt fællesskab
- Kommune og virksomheder samarbejder om vækst
Et velfungerende samspil mellem erhvervsliv og kommune er forudsætning for fremtidig vækst hos nye og etablerede virksomheder

Fremtidens fødevareproduktion

I de kommende år vil den grønne omstilling i endnu højere grad sætte sit aftryk på fødevareproduktionen, og det bliver afgørende at fortsætte udviklingen med at producere fødevarer med mindst muligt klimaaftryk. I jo højere grad Samsø bliver et cirkulært samfund, des bedre understøtter vi det. I arbejdet med klimahandlingsplanen er der fokus på fødevareproduktion, da landbrug og arealanvendelse er det område på Samsø, der står for næstmest CO₂-udledning.

Mål for: Fremtidens fødevareproduktion

Mål:

- Fælles forsøgsprojekter, der kan give erfaring med den grønne omstilling

Kommune, fødevareproducenter og andre relevante parter søger sammen ekstern finansiering til projekter med f.eks. alternative afgrøder eller tiltag mod et mere cirkulært samfund
- Etablering af partnerskaber

Samspil mellem teori og praksis kan drive udviklingen videre, og partnerskaber med eksperter kan være at væsentligt afsæt til det

Turismeudvikling

Coronasituationen medførte to år med rekordhøjt besøgstal i højsæsonen, hvilket betyder, at endnu flere danskere nu har et ferieminde fra Samsø, og at nye aktører er kommet til med udvidelse af tilbuddene til gæsterne. Det var også ensbetydende med, at infrastrukturen nogle steder blev udfordret, og drøftelser af øens kapacitet blussede op. Succesfulde tiltag bidrager til, at gæsterne besøger andet og mere end de velkendte turistmagneter, og at der kan komme flere besøgende udenfor højsæsonen.

Mål for: Turismeudvikling

Mål:

- Større andel turister udenfor højsæsonen
Konkrete måltal i handleplanen for hvordan andelen af turister, der besøger Samsø udenfor højsæsonen, øges
- Udvikling af reasons-to-go
Med afsæt i Samsøs stedbundne kvaliteter udvikles reasons-to-go udenfor højsæsonen, herunder pakkeløsninger til gæsterne
- Grøn omstilling af turismeerhvervet
Certificering af turismeaktører og andre tiltag, der kan sikre Samsø som en attraktiv destination for det stigende antal gæster, der vægter bæredygtighed ved ferievalg

Et ø-samfund i positiv udvikling

Efter mange års faldende indbyggertal på Samsø har der været vækst de seneste år. Det er afgørende for at have et bæredygtigt ø-samfund hele året, at der er et tilstrækkeligt antal indbyggere, dels for at sikre liv og varetagelse af nødvendige samfundsmæssige funktioner, dels for at sikre overlevelse som selvstændig kommune. Andelen af ældre borgere er med den nuværende befolkningssammensætning blandt de højeste i sammenligning med landets øvrige kommuner.

Mål for: Et ø-samfund i positiv udvikling

Mål

- Etablering af tilbud til unge

Uddannelsestilbud til unge efter grundskolen, ungdomsboliger og andre tiltag vil tilføre en mulighed for, at flere kan blive på øen og uddanne sig og indgå i et socialt fællesskab med andre unge
- Udvikling af boligudbuddet

Et varieret boligudbud appellerer til forskellige målgrupper, så en udvikling med flere lejeboliger og fællesskabsbaserede boformer vil tiltrække nye samsinger
- Hjælp til tilflyttere fra udlandet

Udenlandsk arbejdskraft er afgørende for det samske arbejdsmarked, og deres integration i lokalsamfundet vil kunne bidrage til positiv udvikling; denne integration er en gensidig forpligtigelse for de udenlandske tilflyttere såvel som for lokalsamfundet og kommunen
- Fokus på 'reasons to stay'

Når tilflyttere har valgt Samsø til og fundet et hjem på Samsø, så skal eventuelle spørgsmål og tvivl adresseres, så de ikke fortryder deres valg

Formidling af øens kendetegn og kvaliteter

Samsøs fortid rummer gode historier om alt fra udgravning og brug af Kanhavekanalen over karantænestation på Kyholm til forvandling til Vedvarende Energiø. Formidling af de gode historier og tiltag, der bliver fremtidens gode historier, er fundament for fortsat udvikling af et bæredygtig ø-samfund, og fortid og fremtid skal gå hånd i hånd.

Samsø er geografisk placeret midt i Danmark med færgeforbindelser mod både øst og vest, hvilket gør, at ø-livets kvaliteter kan være hverdag med gode forbindelser til det omkringliggende samfund. Med et udbredt fibernet gør det Samsø til en central placering for en selvstændig eller medarbejder med en vekslen mellem hjemmearbejde og opgaver i både Jylland og på Sjælland. Kommunalbestyrelsen har besluttet, at de vil arbejde imod etablering af en fast forbindelse over Kattegat, så Samsøs udvikling skal ske ved fortsat at arbejde med potentialet i at tiltrække de, der foretrækker et ø-liv som base. I 2021 er de eksisterende forbindelser til resten af landet suppleret med en hurtigfærge til Aarhus, og en målgruppeanalyse viste, at den er vigtig for eventuelt at vælge at bosætte sig på Samsø, men at kendskabet kan øges.

Mål for: Formidling af øens kendetegn og kvaliteter

- Samsøs kendetegn og kvaliteter formidles af samsinger
Fortællingen om livet på Samsø formidles mest overbevisende af dem, der lever det; i markedsføring, kampagner og historier til medier anvendes derfor i videst muligt omfang samsinger
- Samsøs fortid danner afsæt til Samsøs fremtid
Samsøs historie er rig på fortællinger, der kan bringes i anvendelse i formidlingen af, hvorfor man skal vælge øen som feriedestination eller bopæl; de historier skal bringes endnu mere i spil med historieformidling af høj kvalitet
- Udbredelse af muligheder ved den faste færgeforbindelse til Aarhus
Nye tiltag og formidling af mulighederne til flere målgrupper

Udvikling af arealanvendelse

Den fortsatte udvikling af Samsø forudsætter, at øens 114,3 km² anvendes, så de understøtter den ønskede vækst. Dette omfatter blandt andet, at behovet for erhvervsjord kan imødekommes, at indsatsplaner for f.eks. beskyttelse af vandressourcer kan implementeres, at der er de nødvendige rammer for at skabe bæredygtige fællesskaber i landsbyer, og at de planmæssige forudsætninger for nye initiativer som f.eks. 'vertical farming' er til stede. Derfor er det vigtigt at have øje for fortsat udvikling af arealanvendelsen.

Mål for: Udvikling af arealanvendelse

Mål:

- Grøn plan for Samsø

Samlet plan for arealanvendelsen på Samsø i minimum ti års perspektiv med fokus på bæredygtighed og planlægning, der understøtter den grønne omstilling, herunder vedvarende energianlæg

- Sikring af arealer til erhvervsudvikling og boligbyggeri

Fortsat vækst i erhvervslivet og i befolkningstallet forudsætter erhvervsjord og arealer til boligbyggeri, herunder fællesskabsbaserede boformer

Fra strategi til handling

- Den vedtagne strategi omsættes til en handleplan
- I forbindelse med udarbejdelse af handleplanen identificeres de centrale parter, der skal realisere de forskellige elementer i handleplanen
- Årligt gøres der status på handleplanen
 - Hvad er gennemført, og hvad er opnået?
 - Hvordan skal handleplanen tilpasses for det kommende år?
 - Er der behov for at ændre strategien?
- Erhvervs- og Bosætningsudvalget gør status og indstiller det kommende års handleplan til drøftelse og beslutning i Økonomiudvalget
- Eventuelle ændringer i strategien drøftes og vedtages i Kommunalbestyrelsen, herunder vedtagelse af nye fokusområder
- Emner i erhvervs- og bosætningsstrategien kan fint indgå i andre planer og politikker; forvaltning og politikere har i de administrative og politiske processer fokus på at sikre overensstemmelse på tværs